

HØRINGSNOTAT

Til: Helse- og omsorgskomiteen, Stortinget
Fra: Norsk Teknologi

7.nov 2013

Åpen høring 12. november 2013 om Statsbudsjettet for 2014, Helse og omsorgsdepartementets budsjett

Vi takker for muligheten til å kommentere forslaget til Statsbudsjett 2014, Helse- og omsorgsdepartementets budsjett. Vi ønsker å rette søkelyset mot Velferdsteknologi; og da spesielt finansiering og tilrettelegging for implementering av teknologien i de kommunale helse- og omsorgstjenestene.

Norsk Teknologi er en landsforening i NHO som organiserer om lag 1 700 tekniske entreprenørbedrifter. Våre medlemmer leverer løsninger og tjenester til private og offentlige kunder, bredt innen tekniske fag og til alle samfunnssektorer.

Hva mener vi med velferdsteknologi?

Velferdsteknologi er betegnelsen på teknologisk assistanse som bidrar til økt trygghet, sikkerhet, sosial deltagelse, mobilitet og fysisk aktivitet. Teknologien styrker den enkeltes evne til å klare seg selv i hverdagen til tross for sykdom eller nedsatt funksjonsevne. Velferdsteknologi kan også fungere som teknologisk støtte til pårørende, og ellers bidra til gode arbeidsforhold for ansatte i omsorgssektoren gjennom bedre tilgjengelighet, ressursutnyttelse og kvalitet på tjenestetilbudet (Helsedirektoratet 2013).

Det er bred enighet om at de fleste ønsker å bo i sitt eget hjem så lenge som mulig. Behovet for tilsyn og offentlige tjenester oppstår når man blir utrygg og usikker i egen bolig. Svært ofte begynner problemene med forskjellig former for funksjonssvikt, som glemte komfyrplater, ustøhet og fall, ved at man går ut om natten, eller har vanskeligheter med å orientere seg. Tilgjengelig teknologi kunne vært til stor hjelp for mange allerede i dag, men mangelen på kunnskap om mulighetene som finnes, samt rigide støtteordninger forhindrer utbredelse.

Budsjetterte midler for 2014 – programkategori 10.60 – kap 761

Vi er fornøyd med at det i forslaget til Statsbudsjett for 2014 foreslås å følge opp Meld St 29 – Morgendagens omsorg med øremerkede midler til videre implementering av velferdsteknologi i kommunene. Dette er en videreføring av det arbeidet som ble startet i Helsedirektoratet i 2013 ved etableringen av Velferdsteknologi-programmet. Vi er imidlertid av den oppfatning av det må et atskillig større økonomisk løft til for å nå målene som følger av Meld St 29– Morgendagens omsorg, bl a at velferdsteknologi skal være en integrert del av omsorgstjenesten innen 2020.

Det er i det foreslåtte budsjettet for 2014 bevilget totalt 100 millioner til å følge opp Morgendagens Omsorg. Av disse er 34 millioner øremerket til Morgendagens omsorgsomgivelser – et program for utvikling og innføring av velferdsteknologi. Midlene skal gå til utvikling og utprøving av velferdsteknologiske løsninger i kommunene, etablering av åpne standarder for velferdsteknologi og kompetanseheving for ansatte.

Helsedirektoratet er nå i ferd med å etablere Velferdsteknologi-programmet. Ved utlysning av de første prosjektmidlene på totalt 28 mill i september 2013 var responsen enorm. Det kom inn søknader fra hele 101 kommuner. Dette viser stor interesse fra kommunene, som enten er i gang med eller har ønske om å komme i gang med konkrete prosjekter. Dessverre har Helsedirektoratet bare midler til å kunne støtte et lite fåtall av prosjektene. Vi mener derfor at det må legges bedre til rette for en større, målrettet satsning på dette feltet fra Helse- og omsorgsdepartementets side.

Kort om dagens situasjon og de muligheter og løsninger som ligger der i Norge

Det er godt dokumentert at eldrebølgen og samhandlingsreformen om få år vil forsterke dagens utfordringer i pleie- og omsorgssektoren i mange kommuner. Det å ta i bruk velkjent teknologi som velferdsteknologi kan bidra til å avhjelpe utfordringene kommunene vil bli stilt overfor. Nordmenn er tidlig brukere av ny teknologi,

noe vi i dette arbeidet kan utnytte bevisst. Det må likevel legges til rette for enkle og gode løsninger, samt god opplæring av brukerne, pårørende og ansatte, slik at alle blir i stand til å ta de nye løsningene i bruk

Kommunesektoren i Norge har ansvaret for å tilby innbyggerne nødvendige og lovpålagte omsorgstjenester og gjennom dette også ansvaret for å implementere velferdsteknologi og nye tjenester. Barrierene for nyskaping og omstilling i kommunene synes imidlertid å være unødvendige høye. Vi tror dette kan løses ved at næringslivet blir involvert som mer enn en passiv underleverandør. Vi anbefaler at næringslivet i stedet blir brukt konstruktivt som samarbeidspartnere og medutviklere.

Til tross for både politisk vilje og at teknologien finnes, opplever vi likevel at markedet for velferdsteknologi er umodent. Utbredelsen er i dag begrenset til et mindre antall pilotprosjekter. For å høste erfaringer og utvikle kunnskap, er det nødvendig med en langt større utbredelse. Kommunene må gjøres i stand til å etterspørre velferdsteknologi i sine anskaffelser gjennom å tilegne seg kunnskap om mulighetens marked. Erfaringer fra pilotprosjektene må deles, og kunnskap om valg og løsninger må gjøres tilgjengelig for andre kommuner. Det er derfor positivt at Velferdsprogrammet nå er etablert, med Helsedirektoratet som en koordinerende instans.

Den danske modellen – Fonden for Velferdsteknologi

I Danmark etablerte man i 2008 den såkalte ABT-fonden på oppdrag av Finansdepartementet, i dag heter det "Fonden for Velfærdsteknologi". Fondets formål er å fungere som en motor for utvikling og modernisering av det offentlige, sett i lys av en økende andel eldre og at utfordringene verken kan løses ved å løpe fortere eller ansette flere. Kort fortalt skal færre hender levere gode tjenester til flere og da må bruken av teknologi og andre måter å organisere virksomheten i offentlig sektor prøves ut og oppskaleres. Velferdsteknologifondet hjelper institusjoner og myndigheter med å prøve nye måter å løse oppgavene ved å yte finansiell støtte. Samtidig sørges det for at ledere og medarbeidere i offentlig sektor systematisk deler erfaringer for å lære av de mest innovative eksemplene og pilotprosjektene.

Fondet finansierer innovasjons- og utprøvningsprosjekter med til sammen 3 milliarder danske kroner frem mot 2015. Fondet legger vekt på solid dokumentasjon av erfaringer og implementeringsprosjekter, som er viktig for at ideer og resultater ikke går tapt når prosjekter opphører. Fonden for Velfærdsteknologi har som formål å effektivisere den offentlige sektor gjennom å utbedre og spre den teknologien som fører til bedre service, for lavere kostnader.

Oppsummering

Målet for Velferdsteknologiprogrammet er at kommunene skal kunne yte sine innbyggere bedre omsorgstjenester til en lavere kostnad. Velferdsteknologi skal være en integrert del av tjenestetilbudet innen 2020. For å kunne nå dette målet må det rett og slett bevilges mer midler, samt bringe næringslivet på banen på en helt annen måte enn det i dag legges opp til. Vi mener dette også er i tråd med den effektivisering og omlegging av kommunen og offentlig sektor som er varslet fra regjeringens side.

Vi ber om:

1. Politisk ledelse fra regjerings- til kommunenivå må tydeliggjøre at kommunesektorens omsorgsmodell skal omstilles innen 2020 og levere høyere kvalitet med et lavere kostnadsnivå. Det innebærer økt samspill med næringslivet og en langt bredere og mer kraftfull satsing på innovasjonsarenaer
2. Langt større bevilgninger til implementering av velferdsteknologi, for å:
 - a. Gi større fart i utbredelsen av velferdsteknologi i kommunene
 - b. Gi bredere erfaringsgrunnlag som støtte for den videre utviklingen
 - c. Være et virkemiddel som understøtter en tydelig politisk ambisjon, og derved målsetningene i Meld.st 29 -Morgendagens omsorg
3. Avslutningsvis vil vi nevne behovet for å stimulere privatmarkedet for å få til et skikkelig løft på omsorgsfeltet. Norsk Teknologi har tidligere foreslått en skattefradragsordning, som kan gi skattefordeler for personer som tar ansvar for å tilrettelegge egne boliger for alderdommen. Det vil kunne øke velferden for den enkelte bruker, men samtidig gi gode samfunnsøkonomiske gevinster.